VIKIPEEDIA

Niue keel

Niue keel (Niuē) on keel, mis kuulub Austroneesia hõimkonda, Kesk-Ida-Austroneesia keelkonda, Polüneesia keelte rühma. Keelt räägitakse Niue saarel Vaikse ookeani lõunaosas, umbes 2400 km Uus-Meremaast kirdes. Lisaks ka Uus-Meremaal, Tongas ning Ameerika Ühendriikides.[1] 1991. aastal rääkis seda umbes 2200 inimest.

Keelekood: niu[2]

Kasutatakse ladina kirjaviisi.[3]

Sisukord

Foneetika

Morfoloogia

Keelenäiteid

Arvsõnad

Viited

Foneetika

Tähestik: a, ā, e, ē, f, g, h, i, ī, k, l, m, n, o, ō, p, s, t, u, ū, v. R-häälikuga ei alga mitte ühtegi sõna.

	Huulhäälik	Somphäälik	Pehme suulae häälik	Kõrisulghäälik
Sulghäälik	p	t	k	
Ahtushäälik	f v	(s)		h
Ninahäälik	m	n	ŋ	
Sulahäälik		l (r)		

Morfoloogia

Keeles on prefiksid, nt *faka*-, millel on mitmeid tähendusi (*Fakamolemole* ' palun'), ja sufiksid, näiteks tegusõnade puhul lisandub -*aga* (*maaga* ' kohtuma').[4]

Paljud sõnad on moodustatud teiste sõnade kokku liitmisel. Näiteks *vakalele* - lennuk, mis koosneb kahest osast: *vaka*- kanuu ja *lele*- lendama.

Keelenäiteid

- *Hau nakai a Bowen po ke nākai?* Kas Bowen tuleb või ei?
- *Ko hai a koe?* Kes sa oled?
- *Hafagi e tau fakamaama.* Tee palun aknad lahti.[5]

Arvsõnad

1	taha	**10**	tahafulu	**100**	taha e teau	**1000**	taha e afe
2	ua	**20**	uafulu	**200**	ua (e) teau	**2000**	ua (e) afe
3	tolu	**30**	tolugofulu	**300**	tolu (e) teau	**3000**	tolu (e) afe
4	fa*	**40**	fagofulu	**etc.**	etc.	**etc.**	etc.
5	lima	**50**	limagofulu				
6	ono	**etc.**	etc.				
7	fitu						
8	valu						
9	hiva						

Viited

1. http://geography.about.com/library/cia/blcniue.htm
2. http://www.eki.ee/knab/lgv/anep.htm
3. http://www.ethnologue.com/language/niu
4. http://www.omniglot.com/writing/niuean.php
5. http://www.learnniue.com/index.php?option=com_content&task=view&id=29&Itemid=43